

SUPROTIVA

OTVORENO PISMO IVANA MARTINCA ANNI MARIJI GRÜNFELDER, CRKVENOJ POVJESNIČARKI

SD, Forum
12.12.01

Bezgrešno začće

Poznati splitski sineast, pjesnik i arhitekt osvrće se na nevjerovatne, a nikad ispravljene, greške u novinama, te prilaže od nekoliko redakcija odbijeni tekst, u kojemu komentira dvije zablude poznate crkvene povjesničarke

Ovo je pismo trebalo biti objavljeno u listopadu 2000. u *Novom listu*, jer je inicirajući razgovor (s gospodom Annom Marijom Grünfelder uoči Velike Gospe) i mo objavljeno. Međutim, Zdenko Mance, direktor i gl. urednik *Novoga lista*, nije prihvatio tu logiku premisa je našem zajedničkom prijatelju pohvalio tekst.

Dakle, Mance ga je odbio (unatoč pohvalama) 17. listopada, *Slobodna Dalmacija* (uz lijepe riječi) dvadesetog, a *Vijenac* (bez komentara) 23. listopada. Posebno me je iznenadila (i razočarala) odbijena lista za kulturu Matice hrvatske, jer smo do tada korektno surađivali. Popratno pismo što sam ga poslao Jeleni Hekman, urednici u MH, čini se još uvijek zanimljivim, recimo - ova rečenica: "Iako A.M.G. ima stalnu kolumnu u *Feralu* (pod pretencioznim naslovom *ADVOCATA DIABOLI*), nisam mogao sebe prisiliti na odlazak Ivaničiću, jer je moja odbojnost prema njima veća od njihovih (*Feralovih*) rezervi prema meni." Ili ova: "U prvom je planu moja velika želja da neke 'stvari', nepravedne i inkriminirane, objasnim čitateljima i kada bi *Vijenac* objavio i nastavak ovoga pisma - moj tekst, o dogmatu (općenito) - bilo bi fantastično."

Na kraju ponudio sam ga Srećku Lorgeru, koji je u svojem tromjesečniku *Glas Dalmacije* već objavljivao neka moja (vrlo oštra) pisma, ali i on ga je odbio zbog jedne usputne primjedbe ("ukoliko ateist uopće može biti intelektualac") od koje, naravno, nisam htio odustati. Tada, nakon četiri odbijene, pismo sam arhivirao, iako me je neprestano grizla svaka nova "predstava" A.M.G., koja je bez ikakvih skrupula nastavila igrati "vražju odvjeticu".

U međuvremenu, mediji su se doista osilili. Objavljuju sve i svašta i to bez ikakvih i aknadnih ispravaka. Navest ću tri primjera iz toga galimatijasa, uz napomenu da ih ima bezbroj.

Letica

U svojem posebnom izdanju, nakon Ivaniševićeve wimbledonske pobjede, *Globus* je u srpnju ove godine objavio tekst dr. Slave Leticice (on je jedan od rijetkih koji se kite titulama iz drugih profesija u svojem novinarskom poslu) pod naslovom *Genijalan tenisač, osvjetnik i pravodnik želeći, valjda, tim neprimjerenim riječima, usmjeriti dio Goranove slave prema aktualnom predsjedniku Hrvatskog teniskog saveza, tj. prema sebi. Ali, lako za naslov. U tekstu me je tek čekalo iznenađenje. "Kada je, nakon puna tri dana i dva kišna prekida, Goran napokon pobijedio Tima (za koga su Englezi već izabrali Henmanov brežuljak na kojemu su planirali postaviti njegov spomenik), nacija je doživjela emocionalni šok veći od onoga kad je Napoleon pobijedio Nelsona kod Trafalgara"*

Eto što je politički um, kojemu činjenice ne znače ništa ako ne podupiru njegovu viziju, ma koliko suluda bila. Svatko zna da je admi-

Nemojte se zavaravati, gospođo Grünfelder. Ni vjera čuvenoga filozofa, fizičara i matematičara Blaisea Pascala, autora tzv. kladenja na Boga, nije proizvod njegova mozga. I ona je nikla u srcu, hraneći se Pascalovom osjećajnošću, samo što je ta osjećajnost (kako reče André Gide) "bila snažna kao misao"

Albrecht Dürer: Navještenje

ral Horatio Nelson katastrofalno porazio udruženu francusko-španjolsku flotu u velikoj bitci kod Trafalgara u kojoj je i sam poginuo (21. 10. 1805.), a mnogi su zapamtili i bizaran detalj da je posada uronila njegovo tijelo u bačvu brandyja i time ga "konzervirala" za veličanstveni pogreb u Londonu.

Bilo kako bilo, neko sam se vrijeme nadao da će se dr. Leticica ispričati čitateljima, a kako to nije učinio, imao sam namjeru pisati ili gl. uredniku *Globusa*, ili najkulturnijem globusovcu Marku Grčiću, ali - bilo mi je neugodno. Zastidilo sam se od Leticicine sramote.

Glas Koncila

Međutim, na jednu sličnu, ako ne i goru pogrešku iz *Glasa Koncila* (mjesec dana prije Leticice) reagi-

rao sam preporučenim pismom. Evo tog pisma: "U broju od 24. lipnja 2001. u tekstu *Dvadeset stoljeća progona i vjernosti faraonovih nasljednika* potkrala vam se gotovo nevjerovatna (posve besmislena) greška. Napisali ste - "Stara koptska zajednica razdijelila se na dvojice: na jakobite, uključujući kopte

koji su prihvatili monofizitsku herezu koja isključivo ističe ljudsku (podcrtao I.M.) narav Kristovu, te na melkite... Molim vas, objasnite čitateljima *Glasa Koncila* - teološki nauk koji je definiran na Kalcedonskom saboru i što zapravo vjeruju monofiziti."

Glas Koncila se mogao ispričati

ti samo jednom jedinom rečenicom: "Gospodo čitatelji, oprostite, pogriješili smo; umjesto ljudska narav, trebalo je pisati božanska narav." Ali, ni govora! Njima je takva rečenica teža od olova, gorča od pelina, a kako ih nije briga za čitatelje - nisu se ispričali.

Beara

Prije dvadesetak dana *Globus* je (23. 11.) objavio "veliki biografski intervju" s legendom hrvatskog nogometa Vladimirom Bearom, "okrunivši" sav svoj napor time da je u centralnoj fotografiji (reprezentacije Europe iz 1954.) žutim krugom zaokružen drugi čovjek. Do danas to nisu ispravili, a budući da nije riječ samo o *Globusu* (ni govora o tome) nego o svim hrvatskim novinama, predlažem da svaka otvori potpuno novu rubriku za vlastite *shitove*, a bilo bi najljepše i najpoučnije da to prvi učini *Feral*, jer u svojoj redakciji ima mnogo iskusnih *shitologa*.

Sve u svenu, u svjetlu opće medijske svakodnevice morao sam htio-ne htio zaključiti da je moje lanjsko pismo Anni Mariji Grünfelder u svakom pogledu aktualno, te sam ga ponudio novom uredništvu *Slobodne Dalmacije*.

Početak pisma

Gospođo Grünfelder,

Kako *Novi list* ne kupujem redovito, najprije sam pročitao Vaš odgovor na kritiku Vašega intervjua, a tada sam, razumije se, potražio i taj intervju, pod naslovom *CRKVA ISKONSTRUIRALA STERILNU SLIKU NADLJUDSKOG - I ZATO NELJUDSKOG BIČA*, objelodanjen uoči blagdana Uznesenja Marijina, što ga *Novi list* zove *Vela Gospa*.

Tu ste kritiku (gospođe Kokića i Kutleše) proglasili korisnom, detaljno je citirajući i secirajući, a na kraju ste postavili dva pitanja i s velikim zadovoljstvom odgovorili na njih. Iako me ta vrsta "prepućavanja" (gdje su prigovori banalni, a odgovori slavohlepni) ni najmanje ne zanima, i sam ću odgovoriti na Vaša pitanja, tek toliko da završimo s tom temom.

Na prvo: "Smije li vjernik/vjernica uopće kritizirati službenike svoje, tj. Katoličke crkve? Ili iznositi negativna, neugodna saznanja?" odgovaram: "Naravno da smije, ta ako on (ili ona) neće, a tko će? Vjernici druge Crkve? Ateisti?" Na drugo pitanje: "Mora li kritičar dokazati da zna bolje, predložiti bolja rješenja?" moj je odgovor: "Ne morat!" Kao što vidite, u tome se slažemo, s razlikom da su moji odgovori stali u tri rečenice, a Vi ste svoje rastegnuli preko svake mjere, sarkastično zaključivši da su u navedenoj kritici "progovorili vjernici koji uglavnom vjeruju srcem".

Nemojte se zavaravati, gospođo Grünfelder: Ni vjera čuvenoga filozofa, fizičara i matematičara Blaisea Pascala, autora tzv. kladenja na Boga, nije proizvod njegova mozga. I ona je nikla u srcu, hraneći se Pascalovom osjećajnošću, samo što je ta osjećajnost (kako reče André Gide) "bila snažna kao misao". No, dobro. Razlozi za moje pi-

Još u sedamdesetim i osamdesetim godinama mogli su se čuti zburadi komentari mnogobrojnih intelektualaca ateista (ukoliko ateist uopće može biti intelektualac) o Bezgrešnom začću Blažene Djevice Marije. Ta je glupava zburadost išla toliko daleko da su dotični tvrdili kako pravoslavci (koji su realniji od katolika) ne priznaju tu dogmu zato što drže da je Krist začet, kao i svi ljudi, naravnim putem. O, Gospode!

Svim hrvatskim novinama predlažem da svaka otvori potpuno novu rubriku za vlastite shitove, a bilo bi najljepše i najpoučnije da to prvi učini Feral, jer u svojoj redakciji ima mnogo iskusnih shitologa

smo su drukčiji.

Pišem stoga jer mi je neshvatljivo da doktorica crkvene povijesti (kako Vas u intervjuu zove **Kim Cuculić**) ili crkvena povjesničarka (kako se sami nazivate) može, samo u jednom razgovoru, izreći jednu golemu (gotovo nepodnošljivu) i jednu nešto manju (ajmo reć podnošljivu) zabludu. Čekao sam prilično dugo da Vam ih netko pozvaniji od mene otkrije. Don **Zivko Kustić**, fra **Bono Zvonimir Šagi** ili **Drago Pilsel** (kolumnist *Novoga lista*), što bi bilo najprimjerenije. Čekao sam i na **Ivana Ugrina** i **Zorana Vukmana**, kolumniste *Slobodne Dalmacije* s navodno uzornom katoličkom naobrazbom, ali kako nisam nikoga dočekao, morao sam prekinuti rad na Knjizi pjesama i teška se srca prihvatiti ovog nezahvalnog posla.

Podnošljiva zabluda

Gospodo Grünfelder, posve mi je nejasno zašto **Uznesenje** (lat. Assumptio) Blažene Djevice Marije zovete **Uzašašćem** (lat. Ascensio) kada i mala djeca znaju da se izraz **Uzašašće** odnosi na Krista.

Zatim, točno je da je papa **Pio XII** proglasio 1. 11. 1950. da je **Bogorodica** "po završetku svojega zemaljskog života bila uznesena u nebesku slavu dušom i tijelom" i da je to, za sada, posljednja dogma Katoličke crkve, ali nije točno da ju je obznanio "na temelju jedne svoje intimne vizije", kako Vi kažete. U tom bi slučaju bio vrlo naivan, a velika je **Smiljana Renđić**, govoreći o Papama (u *Glasi Koncila* od 27. 6. 1993.) nadahnuto zaključila: "Crkva je u dva tisućljeća svoga života vidjela Pape vrijedne i Pape nevrijedne, Pape svete i Pape grešne, Pape genijalne i Pape prosječna uma, Pape povijesno važne i Pape povijesno nevažne, Pape sjajne i Pape tamne - ali nikad, ni jednoga jedinog, Papu lakovjerna."

Ni **Pio XII**, dakako, nije bio toliko lakovjeran (naivan) da proglaši dogmu na temelju jedne svoje vizije. Naprotiv, imao je pristanak svih katoličkih biskupa, a i sami ste rekli da je već postojalo "prastaro crkveno učenje" o tome. Trebalo ga je samo ozakoniti. Prilično jednostavno, ali ne i za Vas. Vi se, s velikom žestinom, okomljujete na "instituciju dogme" tvrdeći da je "njezin osnovni problem što nije utemeljena u biblijskim spisima, pa joj nedostaje preduvjet za formuliranje dogmi - biblijski nalaz". Skroz pogrešno! Tamo gdje postoji biblijski nalaz nije potrebna dogma. Na primjer - **Kristovo Uzašašće**. O tome pišu evangelisti i tu ni Papa, ni biskupi, nemaju što dodati.

Nijedna katolička dogma, osim donekle prve (a Crkva ih je od 1215. do danas proglasila pet, a ne pedeset, kao što neki misle), nije utemeljena u biblijskim spisima. Volio bih o tim dogmama (za katolike obvezujućim tvrdnjama - o transsubstancijaciji, o čistilištu, o Bezgrešnom začeću Blažene Djevice Marije, o nepogrešivosti Pape, o Marijinu Uznesenju) nešto više reći, ispraviti "iskrivljeno zrcalo", ali, nažalost, zbog duljine teksta, to nije moguće. Možda nekom drugom prigodom.

Golema zabluda

Još u sedamdesetim i osamdesetim godinama mogli su se čuti zburadi komentari mnogobrojnih intelektualaca ateista (ukoliko ateist uopće može biti intelektualac) o Bezgrešnom začeću Blažene Djevice Marije. Ta je glupava zburadost išla toliko daleko da su dotični tvrdili kako pravoslavci (koji su realniji od katolika) ne priznaju tu dogmu zato što drže da je

Krist začet, kao i svi ljudi, naravnim putem. O, Gospode!

Istina je, zapravo, ova: Papa **Pio IX** je 1894. proglasio dogmom učenje da je **Bogorodica**, kao buduća majka **Spasiteljeva**, bila izuzeta od ljage "istočnoga grijeha" od prvoga časa kada je bila začeta (od svojih roditelja - **Joakima i Ane**), što je, rekao bih, samo vrhunac apsolutno normalnih teoloških razmišljanja o Blaženoj Djevici Mariji. Zašto bi se, naime, Marija rodila pod opterećenjem "istočnoga (Adamova) grijeha", kojega se kršćani oslobađaju krštenjem, kada ju je **Bog**, već u trenutku njezina začeća, izabrao za majku svojega Sina. Dogma je (namjerno i znakovito) donesena 8. prosinca, a devet mjeseci poslije, 8. rujna - blagdan je rođenja **Marijina - Mala Gospe**.

Ta dogma, znači, nema ama baš nikakve veze s **Isusovim začećem**, jer je **Isusovo začeće** - Navještenje. Navještenje anđela **Gabrijele Mariji** koje se slavi 25. ožujka, po teološkom je shvaćanju čas začeća **Isusova**, ključni trenutak utjelovljenja druge božanske osobe - **Sina Božjega**. "Duh Sveti sići će na te i sila će te Svevišnjega osjeniti", reče anđeo **Mariji** (u *Evangelju po Luki*), a devet mjeseci nakon toga slavi se **Božić**, blagdan **Isusova rođenja**. I da ne bude zabune, naglašavam da sve to vrijedi kako za protestante, tako i za pravoslavce (s drugim nadnevcima), jer je nauk o **Svetom Trojstvu** istovjetan.

Međutim, u intervjuu što ste ga dali uoči **Velike Gospe**, na pitanje: "Zašto je Crkvi bila potrebna dogma o Bezgrešnom začeću?" odgovarate potpuno nesuvislo: "Bezgrešno je začeće zaokupiralo već sv. **Augustina**, no cijelu jednu teologiju oko te tajne razvili su u srednjem vijeku franjevci i dominikanci. Njihove spekulacije oko toga kako se **Isus** mogao fizički začeti i roditi bez da povrijedi djevičanstvo i okalja bezgrešnost išle su toliko u fiziološke detalje da je teologinja **Elisabeth Goettmann** te pobožne spise nazvala **Sakralnom pornografijom**."

Cisti užas! Tako izmiksati (izmučkati, pomiješati) dogmu o Bezgrešnom začeću Blažene Djevice Marije s doktrinom o **Bogorodičinom Djevičanskom materinstvu**, koja glasi da je **Bogorodica** bila djevica prije poroda, u porodu i nakon poroda može samo posve neuki ateist, a nikako i nikada, ni pod kojim uvjetima osim prisile - jedna kršćanka, uz to i doktorica crkvene povijesti.

A kako su obje Vaše zablude (od kojih je druga naprosto nevjerojatna) promakle gospodi **Kokiću i Kutleši**, te gospodinu **Pilselu** i svim ostalima - samo **Bog** zna.

Pozdravljam Vas, gospodo **Grünfelder**, po svojem običaju, prilagodenim benediktinskim geslom **LABORA ET ORA!**

Ivan **MARTINAC**

Zaključak

Evo, zajedno sam umontirao novinarsku taštinu i nakladničku drskost, stare i nove zablude, pogreške neznanja i pogreške naravi (kada je krivo usmjerena volja jača od znanja), a kako sam kraj dočekao baš u osvit blagdana **BEZGREŠNOG ZAČEĆA**, 8. prosinca 2001. posljednjim potezom pera križam stari naslov otvorenog pisma za **A.M.G. (O Mariji, vjeri i dogmama)** te ispisujem novi.